



OSAAJANA TYÖMARKKINOILLE

(Työelämävastaavuuden parantaminen ja työpaikalla tapahtuvan oppimisen tukeminen ammatillisessa koulutuksessa ja korkeakoulutuksessa)

TL 3: Työmarkkinoiden toimintaa edistävien osaamis-, innovaatio- ja palvelujärjestelmien kehittäminen

Kehittämisohjelmasta vastaava asiantuntija:

Opetusneuvos Seija Rasku KTPO/AM, Puh. (09) 160 76963, seija.rasku@minedu.fi

Muut asiantuntijat:

Opetusneuvos Jukka Lehtinen KTPO/AM, Puh. (09) 160 77224, jukka.lehtinen@minedu.fi

Kehittämispäällikkö Kirsti Kylä-Tuomola KTPO/KTY, Puh. (09) 160 77314,

kirsti.kyla-tuomola@minedu.fi

Rahoittavat viranomaiset Opetushallitus (ammattillisen koulutuksen osuus),

yhteyshenkilö projektipäällikkö Mikko Hytönen, Puh. 040 348 7759 mikko.hytonen@oph.fi,

Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (korkeakoulujen osuus) yhteyshenkilö

EU-koordinaattori Jaana Lepistö, Puh. 050 456 4996, jaana.lepisto@ely-keskus.fi

KEHITTÄMISOHJELMAN PERUSTELUT, SISÄLTÖ JA LISÄARVO

Yhteiskuntapoliittinen perustelu, haasteet ja tavoitteet

Maailmanlaajuinen työnjako yhdessä väestön ikärakenteen muutoksen kanssa merkitsee elinkeinorakenteen, työprosessien ja työmarkkinoiden ja sitä kautta osaamistarpeiden muuttumista. Suomi voi kilpailla globaaleilla markkinoilla ainoastaan (huippu)osaamisella sekä hyödyntämällä uusia sosiaalisia ja teknologisia innovaatioita.

Osaamiseen kohdistuvat vaatimukset ja muutostarpeet edellyttävät koulutuksen ja työelämän tiivistä yhteistyötä, jotta koulutusta osataan suunnata sisällöllisesti, laadullisesti ja määrällisesti tulevien työvoimatarpeiden mukaisesti ja samalla edistää työllistymistä. Tavoitteena on koulutuksen työelämävastaavuuden lisääminen ja koulutuksesta valmistuvien työelämään siirtymisen edistäminen sekä työmarkkinoilla tarvittavan osaamisen parantaminen.

Työvoiman tarjonnan niukkeneminen nuorten ikäluokkien pienenemisen myötä korostaa työpaikkojen merkitystä oppimisympäristöinä. Työpaikalla tapahtuva opiskelun laajentaminen ja työpaikalla tapahtuvan oppimisen laadun kehittäminen tarjoaa työnantajille mahdollisuuksia rekrytoida ammattitaitoista työvoimaa. Samalla voidaan vähentää koulutuksen keskeyttämistä ja lisätä opiskelun mielekkyyttä, koska opiskelua ja työssäoloa on helpompi sovittaa yhteen.

Työpaikalla tapahtuva oppiminen, työharjoittelu ja opiskelun aikainen työkokemus ovat merkittäviä tekijöitä vastavalmistuneen työmarkkinoille sijoittumisessa. Opintojen keskeyttämisen toimenpideohjelman mukaisesti (OPM 2007:2) opiskelijoiden tulee jo koulutuksen kuluessa kiinnittyä työelämään erilaisten projektien, harjoittelun ja työpaikalla tapahtuvan oppimisen avulla. Opiskelijoiden tulisi saada riittävästi ja realistisesti tietoa oman opintoalansa työmahdollisuuksista. Erityisesti korkeakouluharjoittelun tulisi nykyistä paremmin tukea opiskelijoiden opintoja ja työelämään sijoittumista valmistumisen jälkeen.

Koulutuksen laaja ja syvä yhteys ja vuoropuhelu työelämän kanssa ovat yhteydessä myös aluekehittämiseen ja ammatillisen huippuosaamisen edistämiseen. Koulutuksen rooli aluekehittäjänä on merkittävä ja korostuu erityisesti työvoimapolitiittisten kriisien yhteydessä. Tavoitteena on, että paikalliset korkeakoulut sekä ammatilliset ja aikuiskoulutusta antavat oppilaitokset verkottuvat yhdessä työhallinnon ja alueen yritysten kanssa vastaamaan alueen työvoimatarpeeseen sekä tukemaan alueen elinvoimaisuutta ja kehittämistä koulutuksen keinoin. Lisäksi verkoston avulla voidaan ratkaista työvoimapolitiittisiin kriiseihin kytkeytyviä koulutuksellisia kysymyksiä.

Korkeakoululaitoksen meneillään oleva rakenteellinen kehittäminen, kaksiportaiseen tutkintorakenteeseen siirtyminen yliopistoissa ja ammattikorkeakoulujen jatkotutkinnot parantavat korkeakoulujen mahdollisuuksia vastata työelämän tarpeisiin laajenevan keinovalikoiman avulla. Koulutuksen työelämävastaavuuden parantamiseksi ja koulutuksesta työelämään siirtymisen edistämiseksi tarvitaan kuitenkin uusia yhteistyömalleja korkeakoulujen välillä alueellisesti ja alakohtaisesti, korkeakoulujen nykyistä parempia vuorovaikutusrakenteita työelämän kanssa ja uusia välineitä vastata muuttuviin työvoimatarpeisiin. Vastaavia vuorovaikutusrakenteiden ja uusien toimintamallien kehittämistarpeita on myös ammatillisessa koulutuksessa.

Kuvaus toiminnan sisällöstä

Koulutuksen työelämävastaavuutta ja koulutuksesta työelämään siirtymistä parannetaan kehittämällä opetussuunnitelmia, opetusta ja työpaikalla tapahtuvan oppimisen menetelmiä ja laatua kaikilla koulutusaloilla ja -tasoilla. Ammatillisten ja aikuiskoulutusta antavien oppilaitosten, ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen työelämäyhteistyötä lisätään ja verkostoitumista vahvistetaan. Tähän toimintaan kuuluvat opettajien työelämään perehdyttämismenetelmien kehittäminen, työpaikalla tapahtuvan oppimisen ja työharjoittelun ohjaajien valmentaminen sekä yhteistyömallien synnyttäminen. Lisäksi toteutetaan kehittämis- ja palveluprojekteja työelämän ja oppilaitosten välisenä yhteistyönä. Yhteistyöprojektien avulla edistetään mm. ammatillista huippuosaamista. Aluekehitystä tuetaan korkeakoulujen, ammatillisten ja aikuiskoulutusta antavien oppilaitosten, yritysten ja muiden työorganisaatioiden sekä työhallinnon yhteistyönä. Erityisesti kiinnitetään huomiota pienten yritysten mahdollisuuksiin osallistua työpaikalla tapahtuvan oppimiseen ja osaamisen arviointiin.

Korkeakouluharjoittelujärjestelmä tarvitsee uudistamista, koska se ei ole kehittynyt uuden tutkintojärjestelmän mukaisesti eikä se riittävästi tue työmarkkinoille siirtymistä. Uudet toimintamallit vaativat koko työharjoittelujärjestelmän uudelleen tarkastelua. Harjoittelukäytännöt ovat erilaisia ammattikorkeakouluissa ja yliopistoissa. Ammattikorkeakoulujen tutkintoon johtavissa koulutusohjelmissa harjoittelujakso kuuluu opintoihin vaihtelevassa laajuudessa. Yliopistoissa harjoitteluun eivät sen sijaan pääse kaikki halukkaat, sillä harjoittelukäytännöt vaihtelevat tiedekunnittain ja laitoksittain. Erityisiä ongelmia on aloilla, jotka eivät ole ammatillisesti suuntautuneita ja joissa opintojen pitkeytyminen on ongelma. Työelämäkytkentä tulisi olla osa koko opintoprosessia, ja työharjoittelu pitäisi näkyä henkilökohtaisissa opintosuunnitelmissa (HOPS). Tämä edellyttää, että uraohjaajia, valmistumisvaiheessa ohjaajina toimivia opiskelijoita ja työelämäkoordinaattoreita valmennetaan työelämäyhteyksien tukijoiksi korkeakouluissa ja lisätään yhteyksiä työpaikkoihin.

Opettajien työelämäosaamisen lisääminen, ohjaajien kouluttaminen, työelämän kanssa toteutettavat kehittämis- ja palveluprojektit ja yhteinen opetussuunnitelmatyöskentely ja muu opetuksen kehittäminen parantavat koulutuksen valmiuksia reagoida yhteiskunnan ja elinkeinoelämän muuttuviin osaamistarpeisiin ja vastata ammattitaitovaatimuksiin. Huippuosaamisen edistäminen antaa yksilöille mahdollisuuksia oman osaamisensa jatkuvaan parantamiseen ja lisää myös yritysten kilpailukyky ja tuottavuutta.

Tärkeitä tekijöitä koulutuksen työelämävastaavuuden parantamisessa ovat käynnissä olevat korkeakoululaitoksen rakenteellinen kehittäminen ja ammatillisen perus- ja lisäkoulutuksen järjestäjäverkon kokoaminen, joilla on heijastusvaikutuksia myös toimintatapoihin ja yhteistyömalleihin.

Yhteys kansallisesti hyväksytyyn ohjelmaan tai kehittämisstrategiaan

Vanhasen II hallituksen hallitusohjelman keskeisiä arvoja ovat sivistys ja osaaminen. Hallitusohjelman mukaan työikäisen väestön voimavarat tulee ottaa nykyistä laajemmin käyttöön, lisätä työn tuottavuutta ja varautua väestön ikääntymiseen. Tämä edellyttää hallitusohjelman mukaan työvoiman tarjonnan kasvattamista, työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaannon parantamista, koulutuksesta valmistumisen nopeuttamista sekä uudenlaisten yhteistyömuotojen rakentamista työelämän ja koulutusjärjestelmän välille sekä valtakunnallisesti että alueellisesti. Hallitusohjelman mukaan ammatillisen koulutuksen työelämälähtöisyyttä parannetaan ja ammattikorkeakoulujen ammattiosaamisen kehittämistä, työelämäyhteyttä ja alueellista vaikuttavuutta vahvistetaan. Nämä tavoitteet korostuvat myös Vanhasen II hallituksen Työn, yrittämisen ja työelämän politiikkaohjelmassa.

Kehittämisohjelma perustuu Lissabonin strategia kasvun ja työllisyyden parantamiseksi - Suomen kansalliseen toimenpideohjelmaan vuosille 2005 - 2008 -asiakirjaan, Koulutus ja tutkimus 2003 - 2008 ja 2007 - 2012 -kehittämissuunnitelmiin sekä opintojen keskeyttämisen toimenpideohjelmaan (OPM 2007:2).

Päivastuulliset organisaatiot

Opetusministeriöllä on kokonaisvastuu kehittämisohjelman toteutuksesta ja rahoituksesta. Rahoittavia viranomaisia ovat Opetushallitus ja lääninhallitukset (rakennerahaston rahoitusosuus ja vastaava valtion rahoitusosuus). Opetushallitus rahoittaa projekteja, joiden painopisteenä on ammatillisen koulutuksen työelämävastaavuuden parantaminen ja työelämäyhteistyön kehittäminen. Lääninhallitus rahoittaa projekteja, joiden painopisteenä on korkeakoulujen työelämäyhteistyön kehittäminen osana korkeakoulujen rakenteellista kehittämistä. Projektitasolla rahoitukseen osallistuvat myös kunnat ja yksityinen sektori.

Kehittämisohjelman projektien käynnistämisestä ja toimeenpanosta vastaavia toimijoita (= tuensaajia) ovat pääosin oppilaitokset sekä korkeakoulut. Tuensaajana voi olla myös muu organisaatio tai yhteisö. Yhteistyökumppaneina projekteissa toimivat työelämäyhteyksien kehittämisen kannalta keskeiset ohjelma-asiakirjassa mainitut tahot. Rakenteellisen kehittämisen kannalta keskeisiä ovat oppilaitosten ja korkeakoulujen yhteiset verkostot.

Koordinaatiomekanismit ja yhteys aluekehitykseen

Opetusministeriö vastaa kehittämisohjelman tavoitteiden toteutumisesta ja rahoituksen tarkoituksenmukaisesta käytöstä yhdessä Opetushallituksen ja lääninhallitusten kanssa koordinoimalla, ohjaamalla ja seuraamalla kehittämisohjelman toteutusta eri koulutusaloilla ja -tasolla sekä seuraamalla ohjelma-asiakirjassa asetettujen tavoitteiden toteutumista.

Kehittämisohjelman ohjausta ja seurantaa varten opetusministeriö asettaa ohjausryhmän, joka koostuu ministeriön, lääninhallitusten ja Opetushallituksen edustajista. Ohjausryhmän puheenjohtaja on ministeriöstä. Lisäksi ohjausryhmään kuuluu opetusministeriön kehittämisohjelmasta vastaava asiantuntija sekä rahoittavan viranomaisten edustajat.

Ohjausryhmä huolehtii siitä, että kehittämisohjelman rahoitus suuntautuu kansallisen kehittämisen kannalta keskeisiin toimiin. Ohjausryhmä seuraa kehittämisohjelman tavoitteiden toteutumista myös alueosioiden osalta ja varmistaa, että eri osioista rahoitetut toimet täydentävät ja tukevat toisiaan.

Lisäarvo kansalliseen toimintaan

Koulutuksen työelämävastaavuuden parantaminen on keskeistä koulutuksesta työhön siirtymisen helpottamiseksi ja edistämiseksi. ESR-toimin voidaan tuottaa lisäarvoa kansalliseen toimintaan mahdollistamalla työpaikalla tapahtuvaan oppimiseen ja osaamisen arviointiin sekä muuhun opetukseen liittyvien yhteistyösuhteiden ja -verkostojen rakentaminen, kehittäminen, mallintaminen, vakiinnuttaminen ja vahvistaminen.

Yhteistyösuhteiden ja -verkostojen kehittämisessä keskeisiä keinoja ovat opettajien työelämysuhteiden ja työelämäosaamisen vahvistaminen, ohjaajien kouluttaminen sekä koulutuksen ja työelämän edustajien kanssa yhteistyössä toteutettavat kehittämis- ja palveluprojektit.

Suhde Lissabonin strategian mukaisiin tavoitteisiin

Lissabonin strategian tavoitteena on taloudellisen kasvun ja työllisyyden edistäminen koko EU:n alueella. Laadukas ja toimiva koulutus turvaa ammattitaitoisen ja osaavan työvoiman saatavuuden ja lisää kilpailukykyä. Kehittämisohjelman tavoitteena on edistää työmarkkinoiden toimivuutta ja työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaannon paranemista sovittamalla yhteen koulutuksen ja työelämän tarpeita. Koulutusjärjestelmiä mukautetaan vastaamaan paremmin työmarkkinoiden ja tietoon perustuviin tarpeisiin. Toimet tukevat suuntaviivojen 20 (Parannetaan työmarkkinoiden tarpeiden kohtaantoa), 23 (Laajennetaan ja parannetaan sijoittamista inhimilliseen pääomaan) ja 24 (opiskelu- ja koulutusjärjestelmät vastaamaan uusia osaamis- ja ammattitaitovaatimuksia) toteutusta.

Yhteiset ohjaavat periaatteet

Tasa-arvo

Sukupuolten tasa-arvonäkökulma ei ole erityisenä painopisteenä koko kehittämisohjelmassa. Korkeakouluharjoittelun kehittämisen painopiste on niillä naisvaltaisilla aloilla, joista ei valmistuta selkeään tavoiteammattiin.

Sosiaaliset innovaatiot

Kehittämisohjelma tukee sosiaalisten innovaatioiden edistämistä, sillä se mahdollistaa yhteisöissä ja toimijaverkoissa tapahtuvien toimintatapojen kehittämisen.

Kestävä kehitys

Kestävän kehityksen näkökulma ei ole erityisenä painopisteenä kehittämisohjelmassa.

Kumppanuus ja pienet toimijat

Kehittämisohjelma perustuu ammatillisten oppilaitosten ja korkeakoulujen sekä työelämän verkostoyhteistyöhön. Kehittämisohjelman tukirakenteet tukevat kansallisen, alueellisen ja paikallisen tason kumppanuutta ja rohkaisevat työelämää, erityisesti pieniä yrityksiä, osallistumaan toimintaan eri tasoilla.

Kansainvälisyys

Ohjelma mahdollistaa työelämäsuhteiden ja työelämäosaamisen kehittämisen ja yhteistyöverkostojen rakentamisen sekä hyvien käytäntöjen etsimisen ja levittämisen myös kansainvälisellä tasolla.

TOIMEENPANOSUUNNITELMA

Kohderyhmä

Kohderyhmänä ovat työelämäyhteyksien lisäämisen ja (huippu)osaamisen edistämisen kannalta keskeisimmät toimijat. Ammatillisten ja aikuiskoulutusta antavien oppilaitosten ja korkeakoulujen opettajat ja opetukseen osallistuvat ammattihenkilöt tai vastaavat sekä työpaikalla tapahtuvaa oppimista tai harjoittelua ohjaavat työelämän edustajat ovat keskeisiä. Kohderyhmään kuuluvat myös muut työelämäyhteistyön kehittäjät korkeakouluissa, ammatillisissa ja aikuiskoulutusta antavissa oppilaitoksissa sekä työelämässä.

Tukirakenne ja toteutusmalli

Kehittämisohjelman projektien työtä tuetaan valtakunnallisesti. Projektitoiminnan tuki sisältää toimeenpanon koordinoinnin, projektien verkottamisen ja verkostojen tuen, tutkimus- ja kehittämistuen sekä projektien hallinnoinnin tuen. Projektien tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta arvioidaan kokonaisuutena. Lisäksi kootaan, mallinnetaan, levitetään ja juurrutetaan hyviä käytäntöjä keskitetysti tulosten pysyvyyden edistämiseksi.

Ammatillisen koulutuksen työelämävastaavuuden parantamiseen ja työelämäyhteistyön kehittämiseen painottuvien projektien tuesta vastaa Opetushallitus. Korkeakoulujen työelämäyhteistyötä kehittävien projektien osalta lääninhallitus tukee projekteja erityisesti toimeenpanon koordinoinnin ja hallinnollisen ohjauksen osalta. Sisällöllisen ohjauksen osalta lääninhallituksen työtä tukevat ohjausryhmän ohella opetusministeriön asiantuntijat.

Lisäksi projektirahoituksella rahoitetaan korkeakoulujen verkostojen pohjalle perustuva koordinoiva projekti (tai koordinoivia projekteja), joka tukee projektikonaisuuden hallintaa, verkottaa muut projektit ja vastaa niiden yhteistoiminnan toteutumisesta. Koordinoiva projekti täydentää projektien hallinnointia, mutta ei korvaa rahoittavan viranomaisen roolia projektien ohjauksessa ja valvonnassa. Koordinoivan projektin rooli painottuu toiminnan organisointiin ja projektien tekemän sisällöllisen kehittämistyön tukemiseen. Koordinoiva projekti (tai projektit) valitaan avoimella menettelyllä samoin periaattein kuin muutkin projektit.

Kehittämishjelman projektien vastuuhenkilöt koulutetaan ja projektien työelämälähtöisiä ja pedagogisia ratkaisuja tuetaan koko projektin ajan. Koulutuksen sisältöalueita ovat esim.

- toimintatavan luominen eri aloille ja alueille, mallintaminen
- kehittämistarpeiden määrittely
- ohjaajien pedagoginen tuki
- hankeosaaminen
- kehittämisosaaminen ja kehittämistyön konsultointi
- alakohtainen hankkeiden benchmarking
- yksittäisen projektin vaikuttavuuden arviointi.

Kehittämishjelman projektit toteutetaan alakohtaisina tai alueellisina verkostoina, joissa on mukana oppilaitosten ja korkeakoulujen lisäksi yrityksiä, (työelämän) järjestöjä sekä muita oppilaitosten ja korkeakoulujen ulkopuolisia toimijoita. Tavoitteena on, että projektit vastaavat työelämäyhteistyön ja opettajien ja ohjaajien osaamisen kehittämisestä sekä ammatillisen huippuosaamisen edistämisestä alakohtaisesti tai alueellisesti, arvioivat alakohtaisen osaamisen tilaa, jakavat keskinäistä osaamistaan, kehittävät opetusmenetelmiä ja -toteutustapoja, kehittävät ohjaajien koulutuksen malleja ja etsivät innovatiivisia tapoja työelämäyhteistyön ja opettajien ja ohjaajien osaamisen kehittämiseen. Projektit voivat sisältää myös ostopalveluina toteutettavaa alakohtaista täydennyskoulutusta ja / tai pedagogista täydennyskoulutusta.

Käynnistettävät toimet

Kehittämishjelman käynnistettävät toimet (tavoitteet ja toteutusperiaatteet) on suunniteltu ja kustannusarvio laadittu. Ohjelma voidaan käynnistää syksyllä 2007.

1. Opettajien työelämäosaamisen kehittäminen

Tavoitteet

Opettaja voi kehittää työelämäosaamistaan työelämäjaksolla, suorittamalla ammatti- ja erikoisammattitutkinnon tai niiden osia tai muita ammatillisia opintoja tai osallistumalla alakohtaiseen täydennyskoulutukseen. Tavoitteena on

- kehittää opettajan omaa alaansa koskevaa substanssiosaamista
- lisätä opettajan tuntemusta alan työprosesseista
- tarkastella ja kehittää oman alan opetussuunnitelmaa suhteessa työelämäjaksolla koettuun tai opintojen yhteydessä omaksuttuun
- luoda jatkuvuutta arkipäivän yhteistyöhön oppilaitoksen ja työpaikan välille
- antaa valmiuksia opintoprosessien ja opetuksen kehittämiseen (mm. HOPS)
- antaa valmiuksia työelämän kehittämiseen.

Työelämäjakson ja koulutuksen tarkemmat tavoitteet määritellään oppilaitoksen tai korkeakoulun ja opettajan henkilökohtaisten kehittymistarpeiden pohjalta.

Toteutusperiaatteet

Opettajan työelämäjakson pituus on yhdestä viikosta kahteen kuukauteen tai tarvittaessa pidempi. Jakso voidaan toteuttaa myös useassa erässä. Työpaikan valinta perustuu läheisesti opettajan omaan koulutus- ja ammattialaan sekä henkilökohtaisiin kehittymistavoitteisiin. Työelämäjaksot pyritään toteuttamaan niin, että opettajan kehittymistavoitteiden lisäksi opettaja voi vastavuoroisesti tukea työpaikan kehittämistä.

Ammatti- ja erikoisammattitutkintoon (tai osaan) valmentautuminen liitetään mahdollisuuksien mukaan opettajan työelämäjaksoon, jolloin sen tavoitteet kytkeytyvät kiinteämmin ammatillisen tai aikuiskoulutusta antavan oppilaitoksen tai korkeakoulun tavoitteisiin. Koulutus voi olla myös muuta ammatillista koulutusta tai ajankohtaista substanssikoulutusta täydennyskoulutuksena. Ajankohtaiset substanssikoulutukset voidaan toteuttaa esim. ostopalveluina, asiantuntijavaihtona verkostossa tai työelämäyhteistyökumppaneiden tarjoamina mahdollisuuksina. Projekteissa mallinnetaan eri aloille soveltuvia opettajan ammatillisen osaamisen päivittämismenetelmiä valtakunnalliseen käyttöön.

Koko korkeakouluharjoittelujärjestelmä arvioidaan ala- ja aluekohtaisesti ja etsitään yhteisiä malleja sekä toimintamuotoja korkeakoulujen opettajien työelämäyhteyksien vahvistamiseksi. Korkeakoulujen jo olemassa olevat ja kehittyvät yhteistyöverkostot luovat pohjan uudistusten toimeenpanemiseksi.

Opettajien työelämäosaamisen kehittäminen voidaan toteuttaa erillisenä projektina, mutta suositeltavaa on opettajien osaamisen kehittämisen kytkeminen osaksi laajoja alakohtaisia tai alueellisia työelämäyhteistyön kehittämisprojekteja.

Toteutusaika

Koko ohjelmakausi.

2. Työpaikkaohjaajien koulutus

Tavoitteet

Työpaikkaohjaajakoulutusta tehostetaan. Työpaikkaohjaajien koulutukseen haetaan alakohtaisia ja innovatiivisia toteutustapoja, joihin vaikuttavat esim. alan työpaikkojen koko ja luonne, aiemmin koulutettujen työpaikkaohjaajien määrä, opettajien valmiudet toimia työpaikkaohjaajien kouluttajina, työpaikkaohjaajien koulutuksen kytkeminen osaksi ammatillisten tai aikuiskoulutusta antavien oppilaitosten tai korkeakoulujen ja työpaikkojen normaalia toimintaa ja työntekijöiden osaamisen tunnistaminen. Ohjelmakaudella 2000 – 2006 luotuja joustavia työpaikkaohjaajien koulutusmalleja hyödynnetään ja kehitetään edelleen. Työpaikkaohjaajien koulutusta tarkastellaan jatkuvana, yhteisenä oppimisprosessina. Koulutukset suunnitellaan osaksi työpaikkojen omaa toimintaa ja arkipäivää. Peruskoulutuksen lisäksi huomiota kiinnitetään työpaikkaohjaajien täydennyskoulutukseen. Tavoitteena on myös saada kokemuksia ja arviointitietoa vaihtoehtoisista tavoista toteuttaa työpaikkaohjaajien koulutusta.

Korkeakouluharjoittelujärjestelmän uudistaminen vaatii työpaikkaohjaajakäytännön luomista ja hyvien toimintatapojen mallintamista. Tämä edellyttää uraohjaaja- ja työelämäkoordinaattorijärjestelmän vahvistamista.

Toteutusperiaatteet

Työpaikkaohjaajien koulutuksen laajuus, sisältö ja toteutustapa voivat vaihdella alueen ja työpaikkojen tarpeiden mukaan. Myös työelämäjaksoihin osallistuvat opettajat voivat toimia samalla työpaikkaohjaajien kouluttajina. Projektissa tuetaan työpaikkaohjaajien verkostoitumista ja verkostomaista toimintaa.

Työelämään ohjaavien toimijoiden järjestelmää korkeakouluissa vahvistetaan ja toimijoita valmennetaan toimivan työpaikkaohjaajakäytännön luomiseksi.

Työpaikkaohjaajien koulutus voidaan toteuttaa erillisenä projektina, mutta suositeltavaa on työpaikkaohjaajien koulutuksen kytkeminen osaksi alakohtaisia tai alueellisia työelämäyhteistyön kehittämisprojekteja.

Toteutusaika

Koko ohjelmakausi.

3. Työelämäyhteistyö sekä yhteistyössä työelämän kanssa toteutettavat kehittämis- ja palveluprojektit

Tavoitteet

- vahvistaa työelämäyhteistyön vakiintuneita muotoja ja kehittää yhteisiä toimintatapoja ja työelämän kanssa käytävän vuoropuhelun muotoja (esim. työelämälähtöiset opinnäytetyöt ja projektiopinnot, työpaikalla tapahtuvan oppimisen ja korkeakouluharjoittelun kehittäminen, asiantuntijaluennot, alumnitoiminta, kummiyritykset)
- edistää ammatillista huippuosaamista
- vahvistaa uraohjaajien, työelämäkoordinaattorien ja valmistumisvaiheessa ohjaajina toimivien opiskelijoiden verkostoa korkeakouluissa
- rakentaa alakohtaisia ja alueellisia yhteistyöverkostoja
- koota osaamiskeskittymiä
- arvioida oman alan tai alueen työelämän muutoksia ja tulevaisuuden osaamistarpeita
- hyödyntää syvenevää yhteistyötä opetussuunnitelmien kehittämisessä sekä opintojen suunnittelussa ja toteutuksessa ja osaamisen arvioinnissa
- kehittää työelämäsuuntautuneita oppimisympäristöjä
- toteuttaa yhteisiä kehittämis- ja palveluprojekteja.

Toteutusperiaatteet

Projektien toteuttamisessa on oleellista tiivis yhteistyö alan tai alueen työelämän kanssa. Työelämäyhteistyötä kehittäviä projekteja on mahdollista hyödyntää alakohtaisen ja alueellisen profiloitumisen vahvistajina, joka tapahtuu osana korkeakoulujen rakenteellista kehittämistä tai ammatillisen perus- ja lisäkoulutuksen järjestäjäverkon kokoamista.

Työelämän kanssa yhteistyössä toteutettavissa kehittämis- ja palveluprojekteissa lähtökohtana voi olla yhteissuunnittelu ja kumppanuus tutkimus- ja kehitystoiminnassa tai yrityksen strategiseen kehittämiseen ja strategiasta johdettuun osaamisen

kehittämistarpeiden analysointiin pohjautuva henkilöstön osaamisen kehittäminen ja ammatillisen huippuosaamisen edistäminen. Kehittämis- ja palvelutoiminta kohdistuu erityisesti pienyrityksiin, joissa ei useinkaan ole henkilöstön kehittämisen asiantuntemusta ja joissa tuotannon ja koulutuksen limittäminen on haasteellista.

Toteutusaika

Koko ohjelmakausi. Toteutus painottuu ammatillisen koulutuksen osalta ohjelmakauden loppupuolelle.

Konkreettiset tulokset ja indikaattorit

Konkreettisia tuloksia ja määrällisiä indikaattoreita ovat

- työelämäjaksolle osallistuneiden opettajien määrä
- koulutettujen työpaikkaohjaajien määrä
- kohderyhmän suorittamien tutkintojen, niiden osien tai muiden opintokokonaisuuksien määrä
- alakohtaisten täydennyskoulutusten määrä
- yhteistyön kehittämiseen tai kehittämis- ja palveluprojekteihin osallistuneiden opettajien ja ohjaajien määrä

Laadullisia indikaattoreita ovat

- osaamisen tason ja valmiuksien paraneminen
- osallistujien toimenpiteistä kokema hyöty ja toimenpiteiden vaikuttavuus
- osallistujien tyytyväisyys
- kumppanuuksien ja verkostojen hyöty ja lisäarvo
- alueellisten, paikallisten ja alakohtaisten yhteistyöverkostojen muodostuminen
- mallien ja innovaatioiden toimivuus, hyöty ja lisäarvo
- kehittämistoiminnan vakiintuminen.

Kehittämisohjelman tulosten arvioinnissa huomiota kiinnitetään kehitettyihin toimintamalleihin ja niiden toimivuuteen ja soveltuvuuteen työelämälähtöisyyden edistämiseen. Lisäksi arvioidaan osallistujien ammatillisen osaamisen kehittymistä sekä kehittämistoiminnan vakiintumista ja vaikuttavuutta suhteessa organisaation aiempaan toimintaan ja tavoitteisiin.

Kustannusarvio ja rahoitus

Kehittämisohjelman rahoitus koko ohjelmakaudella yhteensä 32 647 100 €